

अपाङ्ग नगर समन्वय समिति (गठन तथा कार्यसञ्चालन) कार्यविधि, २०७१

प्रस्तावना :

सबै प्रकारका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई सम्मानपूर्ण, स्वतन्त्र, अवरोधमुक्त र आत्मनिर्भर जीवन यापनका लागि उपयुक्त रोजगारी सहित आवश्यक सामाजिक, आर्थिक तथा भौतिक पूर्वाधार एवं सुविधाहरू उपलब्ध गराउनका लागि स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन २०५५, स्थानीय स्वायत्त शासन नियमावली, २०५६ तथा अन्य प्रचलित निर्देशिका, कार्यविधिहरूको स्थानीय निकायहरूले आवधिक तथा वार्षिक विकास कार्यक्रम/आयोजनाहरूको तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्दा स्थानीय निकाय, विषयगत कार्यालयहरू तथा अन्य गैरसरकारी निकायबाट अपाङ्गता भएका व्यक्तिका लागि सञ्चालन हुने कार्यक्रमहरूलाई पारदर्शी, जनमूखी, प्रभावकारी बनाई उपलब्धीपूर्ण र समावेशी बनाउन अपाङ्गताको क्षेत्रमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूमा दोहोरोपना हटाई अपाङ्गता भएका व्यक्तिका आवश्यकतामा आधारित कार्यक्रमहरूको तर्जुमा गर्ने कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा स्वामित्व, संलग्नता तथा प्रतिफलमा समेत पहुँच अभिवृद्धि गर्ने र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूसँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरू तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कनमा सहयोग र समन्वय गर्न नगरपालिका क्षेत्रमा समन्वय समिति गठन गर्न वाञ्छनीय भएकोले “अपाङ्ग नगर समन्वय समिति (गठन तथा कार्यसञ्चालन) कार्यविधि, २०७१” तर्जुमा गरी लागू गरेको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यस कार्यविधिको नाम “अपाङ्ग नगर समन्वय समिति (गठन तथा कार्यसञ्चालन) कार्यविधि, २०७१” रहेको छ ।

(ख) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा :-

(क) “अध्यक्ष” भन्नाले समितिको अध्यक्ष सम्भन्नु पर्छ ।

(ख) “उपाध्यक्ष” भन्नाले दफा ६ बमोजिमको उपाध्यक्ष सम्भन्नु पर्छ ।

(ग) “सदस्य” भन्नाले समितिको सदस्य सम्भन्नु पर्छ ।

(घ) “समिति” भन्नाले दफा ३ बमोजिम गठन भएको अपाङ्ग नगर समन्वय समिति सम्भन्नु पर्छ ।

३. समितिको गठन : (१) स्थानीय निकायहरू, विषयगत कार्यालयहरू र गैर सरकारी संस्थाहरूबाट आ-आफ्नो ढंगले अपाङ्गता क्षेत्रमा काम गर्दै आईरहेकाले काममा दोहोरोपना हटाई सीमित स्रोत साधनको प्रभावकारी उपयोग गरी अपाङ्गहरूको मूलप्रवाहीकरण, सशक्तीकरण, क्षमता विकास र गरिबी निवारणका क्षेत्रमा स्रोत साधनबाट अपेक्षित उपलब्धी हासिल भई लक्षित वर्गले सन्तोषजनक प्रतिफल प्राप्त गर्ने कार्यमा सहयोग पुऱ्याउन नगरपालिका क्षेत्रमा सञ्चालन हुने विभिन्न कार्यक्रमहरूको समन्वय गर्नको लागि “अपाङ्ग नगर समन्वय समिति” नामको एक समिति गठन हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको समितिमा देहायका सदस्यहरू रहनेछन् :-

(क) नगरपालिकाको प्रमुख	- अध्यक्ष
(ख) नगरपालिका क्षेत्र भित्र अपाङ्गता भएका व्यक्तिको हक, अधिकार र विकासको क्षेत्रमा क्रियाशिल अपाङ्गता भएका व्यक्ति मध्येबाट संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रीबाट मनोनित एकजना व्यक्ति	- उपाध्यक्ष
(ग) जिल्ला विकास समितिको योजना अनुगमन तथा प्रशासकीय अधिकृत	- सदस्य
(घ) प्रमुख जिल्ला अधिकारीले तोकेको एक जना अधिकृत	- सदस्य
(ङ) जिल्ला शिक्षा कार्यालयको प्रतिनिधि	- सदस्य
(च) जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयको प्रतिनिधि	- सदस्य
(छ) जिल्ला कृषि विकास कार्यालयको प्रतिनिधि	- सदस्य

(ज) जिल्ला पशु विकास कार्यालयको प्रतिनिधि	- सदस्य
(झ) घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय/समितिका प्रतिनिधि	- सदस्य
(ञ) राष्ट्रिय अपाङ्ग महासंघ जिल्ला समितिले तोकेको एक महिलासहित दुई जना प्रतिनिधि	-सदस्य
(ट) नगरपालिकाको सामाजिक विकास शाखा प्रमुख	-सदस्य-सचिव

४ .समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :- समितिको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-

- (क) अपाङ्गताका क्षेत्रसँग सम्बन्धित नगरपालिका क्षेत्रमा सञ्चालित सरकारी, गैरसरकारी क्षेत्रका कार्यक्रमहरूको तर्जुमा र कार्यान्वयनमा सहजीकरण, समन्वय, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने,
- (ख) नगरपालिका तथा गाउँ विकास समितिबाट सञ्चालन गरिने अपाङ्ग लक्षित कार्यक्रमहरूको तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा अनुगमनमा समन्वय र सहजीकरण गर्ने,
- (ग) स्थानीय निकायबाट प्रचलित अनुदान सञ्चालन कार्यविधि बमोजिम अपाङ्ग लक्षित कार्यक्रमहरूमा विनियोजित बजेटबाट लक्षित वर्ग लाभान्वित हुने अवस्था सुनिश्चित गर्ने,
- (घ) स्थानीय निकायहरू, विषयगत कार्यालयहरू तथा गैरसरकारी संस्थाहरूलाई अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सशक्तिकरण, चेतना विकास र प्रत्यक्ष लाभान्वित हुने कार्यक्रमहरू तर्जुमा गर्नको लागि सिफारिश गर्ने,
- (ङ) नगरपालिकामा अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सशक्तिकरण र उत्थानका लागि गठित समूह तथा सामुदायिक संस्थाहरूले सञ्चालन गर्ने अपाङ्ग लक्षित कार्यक्रमहरू प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयनका लागि आवश्यक सहयोग गर्ने,
- (च) अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सशक्तिकरण र उत्थानका लागि जिल्लामा क्रियाशील गैरसरकारी संस्था, सामुदायिक संस्था, समिति तथा समूहको संस्थागत क्षमता विकास र सशक्तिकरण गरी उनीहरूका माग तथा आवश्यकताहरू सम्बन्धित निकायहरूमा पुर्‍याउन सहयोग र समन्वय गर्ने,
- (छ) नगरपालिकामा अपाङ्गताको क्षेत्रमा कार्य गर्ने संघ, संस्था तथा यसका सदस्यहरूको क्षमता विकास र सशक्तिकरण गर्ने, गराउने,
- (ज) अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सहभागिता, उत्थान तथा विकासका लागि स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ र स्थानीय स्वायत्त शासन नियमावली, २०५६ लगायत अन्य कार्यान्वयनमा रहेका नियमावली, नीति, रणनीति, कार्यविधिहरूमा भएका व्यवस्थाहरूको बारेमा सरोकारवालाहरूलाई सुसुचित गर्ने,
- (झ) नगरस्थित महिला तथा बालबालिका कार्यालयबाट सञ्चालित अपाङ्गता सम्बन्धी कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनको लागि आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराउने,
- (ञ) लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति, २०६६ बमोजिम गठित लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिसंग समन्वय गरी उक्त नीति कार्यान्वयनको लागि सहयोग तथा कार्यान्वयनको अनुगमन गर्ने,
- (ट) नगरमा विभिन्न निकायहरूबाट अपाङ्गता भएका व्यक्तिको लागि मात्र लक्षित कार्यक्रमहरूको बजेट तथा कार्यक्रमको स्थान र विषयगत क्षेत्र अनुसारको अभिलेख तयार गर्ने,
- (ठ) विभिन्न संघ, संस्था तथा निकायबाट गठन हुने उपभोक्ता समिति, समूह वा संस्थामा अपाङ्गता भएका व्यक्तिको प्रतिनिधित्वको लागि पहल गर्ने,

- (ड) स्थानीय निकायहरूमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण बजेट परिक्षण नीति अनुसारको लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेटको कार्यान्वयनको अवस्थाको अनुगमन गर्ने,
- (ढ) नगरपालिकामा विषयगत कार्यालयहरू तथा स्थानीय निकायबाट सञ्चालित अपाङ्गता भएका व्यक्तिको लागि लक्षित कार्यक्रमको कार्यान्वयनको अवस्था तथा कुल विनियोजित बजेटको बारेमा प्रचार प्रसार गर्ने,
- (ण) स्थानीय निकाय लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट तर्जुमा एवं परीक्षण निर्देशिका, २०६८ अनुसारको बजेटको कार्यान्वयनको अवस्थाको अनुगमन गर्ने,

५. समितिको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि : (१) समितिको बैठक १ वर्षमा कम्तीमा ६ पटक बस्नेछ ।

- (२) समितिको बैठक अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ ।
- (३) समितिको बैठक बस्नुभन्दा कम्तीमा तीन दिन अगावै समितिको सदस्य सचिवले बैठकमा छलफल हुने विषयसहितको सूचना सबै सदस्यलाई दिनु पर्नेछ ।
- (४) समितिको कूल सदस्य संख्याको पचास प्रतिशतभन्दा बढी सदस्यहरू उपस्थित भएमा समितिको बैठकका लागि गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।
- (५) समितिको बैठकको अध्यक्षता अध्यक्षले गर्नेछ । निजको अनुपस्थितिमा उपाध्यक्षले बैठकको अध्यक्षता गर्ने छ ।

६. उपाध्यक्ष सम्बन्धी व्यवस्था : (१) समितिमा एक जना उपाध्यक्ष रहनेछ, जसको नियुक्ति नेपाल सरकार (मन्त्रीस्तर) बाट हुनेछ ।

- (२) उपाध्यक्षको पदावधि बढीमा चार वर्षको हुनेछ ।
- (३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि स्थानीय निकायको निर्वाचन सम्पन्न भएपछि उपाध्यक्ष आफ्नो पदबाट स्वतः मुक्त हुनेछ ।

७. उपाध्यक्षको सेवा, शर्त र सुविधा : (१) समितिको उपाध्यक्षले नियमित पारिश्रमिक वा अन्य सुविधा पाउने छैनन् । तर समितिको बैठकमा भाग लिए वापत उपाध्यक्षले नगरपालिकाको सदस्यले पाए सरहको बैठक भत्ता पाउनेछ । नगरपालिकाले बैठक भत्ता, भ्रमण खर्च तथा अनुगमन सम्बन्धी खर्चको व्यवस्था अनुदान तथा कोषतर्फको सम्बन्धित शीर्षकमा नै व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

- (२) समितिको बैठक बस्नु अघि समितिको उपाध्यक्षसहितको टोलीले कम्तीमा एक पटक सम्बन्धित योजना, कार्यक्रम तथा परियोजनाको भ्रमण गरी प्रतिवेदन दिनु पर्नेछ ।
- (३) समितिको उपाध्यक्षले कामको सिलसिलामा भ्रमण गर्दा नगरपालिकाको प्रमुखबाट भ्रमण आदेश स्वीकृत गराउनु पर्नेछ । भ्रमण आदेश स्वीकृत गर्दा भ्रमण प्रयोजन समेत स्पष्ट रूपमा खुलाउनु पर्नेछ ।
- (४) समितिको उपाध्यक्षले भ्रमण गरी फर्केको पैतीस दिनभित्र भ्रमण प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ । भ्रमण प्रतिवेदन प्राप्त भएपछि नगरपालिकाले नियमानुसार भ्रमण भत्ता भुक्तानी गर्नेछ ।
- (५) नगरपालिकाले आफ्नो नियमित बैठक, योजना तर्जुमा गोष्ठी र नगरपरिषद्मा समितिको उपाध्यक्षलाई आमन्त्रित सदस्यको रूपमा बोलाउन सक्नेछ । यसरी उपस्थित भएको अवस्थामा उपाध्यक्षले नगरपालिकाको सदस्यले पाए सरह बैठक भत्ता पाउने छ ।

८. बैठक भत्ता : (१) कार्यालय समय बाहेक र बिदाको दिनमा समितिको बैठक बस्नु पर्दा उपाध्यक्ष बाहेक अन्य पदाधिकारीहरूले समितिको बैठकमा भाग लिए वापत भत्ता नगरपालिकाको सदस्यले पाए सरहको बैठक भत्ता पाउनेछ । यस्तो भत्ता उपलब्ध गराउँदा नगरपालिकाको प्रशासनिक खर्चको सीमा भित्र रही उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । साथै नगरपालिकाले बैठक भत्ता, भ्रमण खर्च तथा अनुगमन सम्बन्धी खर्चको व्यवस्था अनुदान तथा कोषतर्फको सम्बन्धित शीर्षकमा नै व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

- (२) समितिका पदाधिकारी बाहेक अन्य आमन्त्रित सदस्यलाई भत्ता उपलब्ध गराइने छैन ।

६. समितिको कार्यालय : समितिको कार्यालय नगरपालिकाको कार्यालय क्षेत्रभित्र रहनेछ । कार्यालय प्रयोजनको लागि केन्द्रबाट प्राप्त अनुदान र आन्तरिक श्रोतबाट नगरपालिकाले आवश्यकताको आधारमा व्यवस्थापन गर्नेछ ।
१०. निर्देशन दिन सक्ने : (१) संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले समितिलाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ । त्यसको पालना गर्नु समितिको कर्तव्य हुनेछ ।
११. थपघट र हेरफेर : संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले यस कार्यविधिमा आवश्यक थपघट तथा हेरफेर गर्न सक्नेछ ।
१२. खारेजी र बचाउ : (१) अपाङ्ग नगर समन्वय समिति गठन तथा कार्यसञ्चालन कार्यविधि, २०७०, खारेज गरिएको छ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम खारेज भएको कार्यविधि बमोजिम भए गरेका काम कारवाही यसै कार्यविधि बमोजिम भएको मानिनेछ ।
१३. अमान्य हुने : यस कार्यविधिमा लेखिएको कुनै कुरा प्रचलित कानूनसँग बाझिएमा हदसम्म कार्यविधिको व्यवस्था अमान्य हुनेछ ।